

Kimya

Sektörel Bakış

2019

kpmg.com.tr

Dünya kimya sektörü

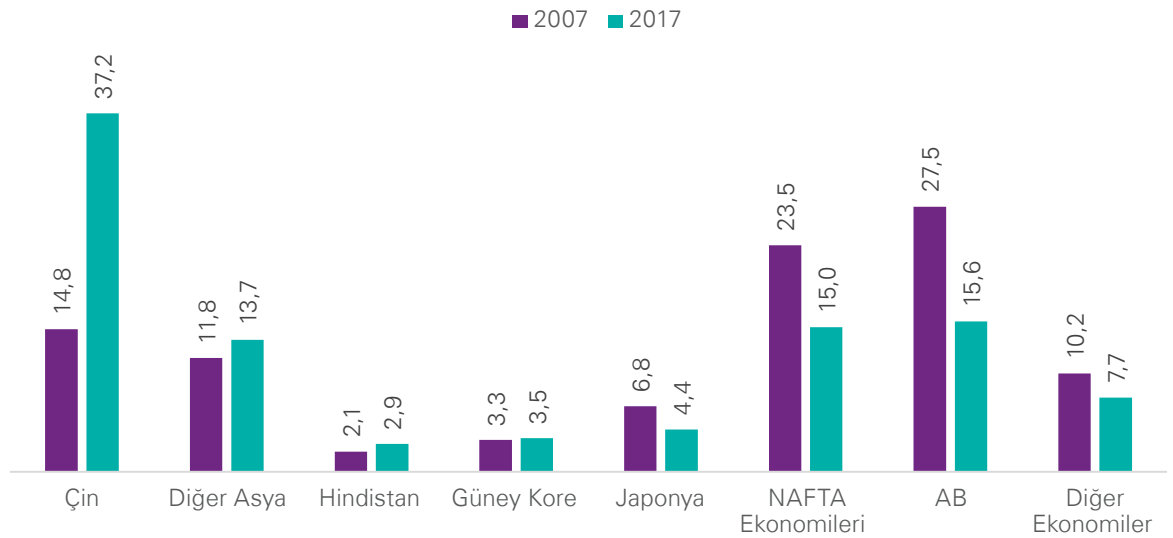
Geniş bir ürün yelpazesine sahip olan kimya sektörü büyük ölçüde diğer sanayi dalları için hammadde ve ara ürün üretimini gerçekleştiriyor ve ürünlerinin yaklaşık yüzde 30'luk kısmını doğrudan nihai tüketicilere sunuyor. Sektörel bazda bakıldığında ise dünya genelinde kimya sanayinin ürünlerinin yarısı ilaç ve sağlık sektörleriyle tarım tarafından kullanılıyor.

Bununla birlikte kimya sektörü, sermaye-teknoloji yoğunluklu ve nitelikli işgücü gerektirdiği için yüksek katma değer üreten bir sektördür. Bu nedenle birçok ekonomi için kimya sektörü stratejik önceliğe sahip olarak değerlendirilirken, ekonomik döngü açısından da öncü bir nitelik taşıdığı düşünülür.

Söz konusu özelliklerinden dolayı dünya kimya sektörü gelişmiş ekonomilerde yoğunlaşırken, küreselleşmenin hızlanmasıyla gelişmekte olan ekonomilere doğru yayılmaya da başladı. Ayrıca gelişmiş ekonomilerde çevresel duyarlılığın artması, enerji fiyatları, işgücü maliyetleri ve hammaddeye yakınlık gibi unsurlar dünya kimya sektöründe geçtiğimiz dönemde bir takım değişimleri beraberinde getirdi.

Dünya kimya sektörünün satış gelirleri 2017 yılında bir önceki yıla göre yüzde 4,6 büyüyerek 3 trilyon 475 milyar dolara ulaştı. Pek çok sektörde olduğu gibi kimya sektöründe de son yıllarda üretimin merkezi Asya'ya kayarken, satışların yüzde 37,2'sini Çin tek başına gerçekleştirdi. Avrupalı üreticiler yüzde 15,6'lık pay ile ikinci sırada yer alırken, bunu yüzde 13,4 ile ABD takip ediyor. Bununla birlikte, Çin'in de dahil olduğu BRICS ülkeleri ise toplam üretimden satışların yüzde 44,1'ini gerçekleştirdiler. 10 yıl öncesinde ise farklı bir tablo söz konusuydu ve AB ve Kuzey Amerika ülkeleri toplam üretimden satışların yarısından fazlasına hakimdi.

Dünya kimyasal ürün satışlarının bölgesel dağılımı (%)

Kaynak: Cefic, "Facts and Figures 2018"

Kimya sektörünün temelinde petrokimya sanayi bulunduğundan küresel petrol ve enerji fiyatları sektörü doğrudan etkiler. Dolayısıyla, küresel ekonominin görünümünü etkileyen tüm gelişmelere en duyarlı sektör olarak kimya sektörü öne çıkar.

Dünya büyüme görünümündeki değişiklikler hammadde fiyatlarında oynaklığa yol açarken, talepteki değişim kimya sanayinde de maliyetleri ve karlılığı büyük ölçüde etkiliyor. Bu dinamiklerle dünya kimya sektörünün orta vadede küresel ekonomideki ivme kaybıyla uyumlu, ancak ılımlı bir büyüme performansı sergilemesi bekleniyor. Sektördeki yoğun rekabet, çevresel düzenlemeler ve küresel ticaretteki korumacı eğilimlerden dolayı ortaya çıkabilecek belirsizlikler sektörün görünümü üzerindeki temel riskler olarak görülüyor.

Bununla birlikte, son yıllarda diğer sektörlerde olduğu gibi demografik unsurlarla pazarlar arasında ayrışmalar görülüyor. Dünya kimya sanayinin bilişim teknolojilerindeki gelişmelerden ve değişen tüketici tercihlerinden oldukça etkilendiği söylenebilir. Çevresel duyarlılığın artmasıyla tercihler çevre dostu ürünlere kayıyor ve firmaların yenilikçi ürünler bulması için AR-GE yatırımları üzerinde baskı artıyor. Ayrıca fikri-mülki hakların korunması dünya kimya sanayinin de önemli bir sorunu olarak öne çıkıyor.

Bu arada belirtmekte yarar var. 2000'li yıllardan itibaren dünyada plastik talebi iki kattan fazla artış gösterdi. Artış eğiliminin çevreci yaklaşımlara rağmen yükselerek devam etmesi bekleniyor. Yanı sıra Uluslararası Enerji Ajansı, plastik ve diğer ürün kullanımının 2050'ye kadar küresel petrol talebini besleyeceğine dikkat çekiyor. Özellikle Çin ve Hindistan'ın büyüme performansı, petrokimyaya talebi artıracak.

Türkiye Pazarı

Türk kimya sektörü

Dünyada olduğu gibi, Türkiye’de de kimya sektörü denince akla rafine edilmiş petrol ürünleri, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı, temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı ile kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı gelir. Ancak biz raporumuzda, petrokimya sanayi ile kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatından bahsediyor olacağız.

Ülkemizde doğal kaynakların azlığı sektörün gelişimi önündeki en önemli zorluklardan birini oluşturuyor. Özellikle diğer sektörler girdi olarak sağlanan ürünlerde ve teknolojik gelişimde dışa bağımlılık yüksek seviyede.

Yurtiçi plastik hammadde üretimi, Türkiye ihtiyacının yalnızca yaklaşık yüzde 15’ini karşılayabiliyor. Üstelik bu veri Türkiye’de üretilen polietilen, polipropilen, polivinil klorür ve poliamid olmak üzere 4 farklı hammadde üzerinden yapılacak hesaplamaya göre olup, Türkiye’de üretilmeyen ve yalnızca ithal edilen hammaddeleri kapsamıyor.

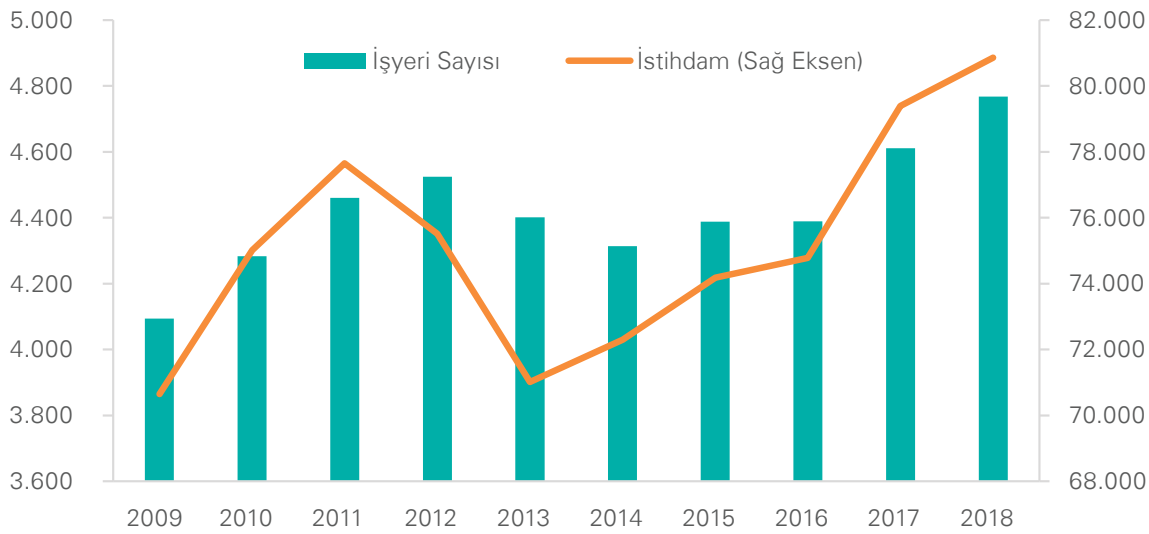
Bununla birlikte, Türkiye’de nihai tüketicilere yönelik ürünlerin imalatı da iç talepteki yükseliş ve ihracat potansiyeli ile birlikte son yıllarda önemli bir büyüklüğe ulaştı.

Türk kimya sektöründe hammadde kapsamında petrokimya, ara mamul niteliğinde boya, sentetik elyaf, gübre, soda gibi ürünler üretiliyor. Nihai tüketim malı olarak ise deterjan ve kozmetik ürünlerin imalatı öne çıkıyor. Öte yandan Türkiye’de işgücü maliyetlerinin düşük olması, hızlı büyüyen iç talep ve coğrafi konum sektörün rekabet gücünü destekleyen unsurlar olarak görülüyor.

Türk kimya sanayinde firma sayısı açısından küçük ölçekli firmaların çok oluşu dikkat çekerken, az sayıda büyük ve küresel şirket de faaliyet gösteriyor. Bununla birlikte, sektörde yüksek katma değerli üretim için yapılacak büyük çaplı yatırımlar için sermaye ve finansman ihtiyacı, Türk kimya sektöründe beklenen atılımın gerçekleşmesini zorlaştırıyor. Üretimden satışların yaklaşık dörtte birini en büyük 10 firma gerçekleştirirken, kalanını çok sayıdaki diğer firmalar gerçekleştiriyor.

Son dört yılda sektörde işyeri sayısı artarken, istihdam da 80 bin kişiyi aştı. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) Aralık 2018 verilerine göre, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatında faaliyet gösteren 4 bin 678 firma bulurken buralarda toplamda 80 bin 857 kişi istihdam ediliyor.

Kimyasal ürünlerin imalatında firma ve istihdam sayıları

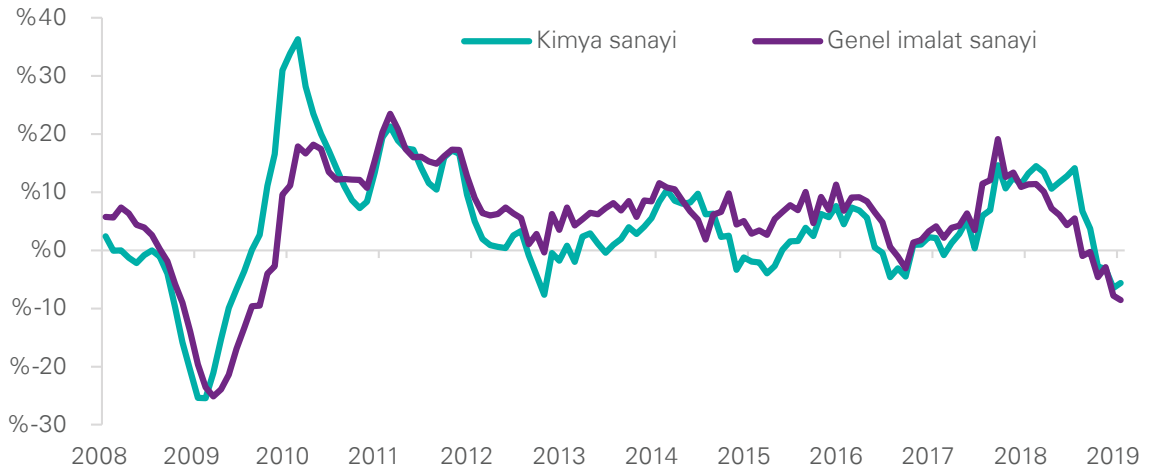
Kaynak: SGK

Üretim ve kapasite kullanım oranı

Ekonomik aktivite için öncü gösterge niteliğindeki kimyasal ürün imalatı sektörü, geçtiğimiz yıl bir miktar ayrışan bir performans sergiledi. Genel ekonomide 2018 ikinci çeyrek ile yavaşlama belirginleşse de kimya sektöründe üretim üçüncü çeyrek ortasına kadar gücünü korudu. Son çeyrekte ise diğer sektörlerde olduğu gibi daralma süreci başlarken, buna karşın halen genel imalat sanayinden göreceli daha iyi bir performans sergiliyor. 2018 yılında genel imalat sanayi yıllık bazda ortalama sadece yüzde 1,6 büyürken, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı sektöründe büyüme yüzde 5,9 ile oldukça güçlü gerçekleşti. 2019 Ocak verilerine göre ise genel imalat sanayinde üretim yıllık bazda yüzde 7,5 küçülürken, kimya sektöründe daralma yüzde 4,2 seviyesinde kaldı.

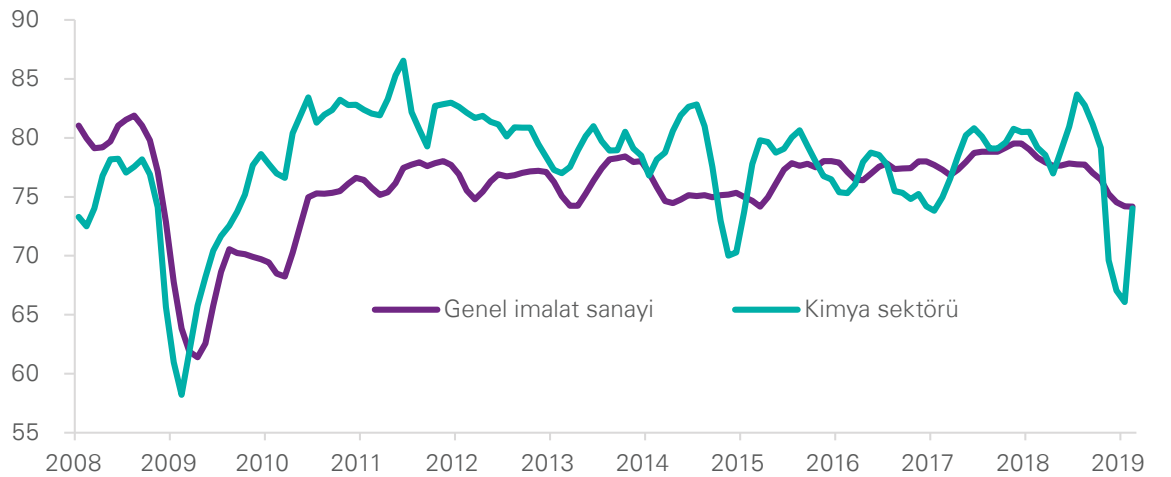
Üretim (3-aylık ortalama yıllık değişim)

Kaynak: SGK

Dalgali bir seyir izleyen kapasite kullanım oranı ise 2018 yılında ortalamada genel imalat sanayi ile uyumlu kaldı. 2017 yılında ortalama yüzde 79,2 olan kimya sektörü kapasite kullanımını 2018 yılında yüzde 76,9 ile genel imalat sanayinin yüzde 76,8'lik sonucuna yakın gerçekleştirdi. 2019'un Ocak ve Şubat aylarında ise sırasıyla yüzde 74,5 ve yüzde 76,2 ile genel imalat sanayinin üzerinde seyretti.

Kapasite kullanım oranları

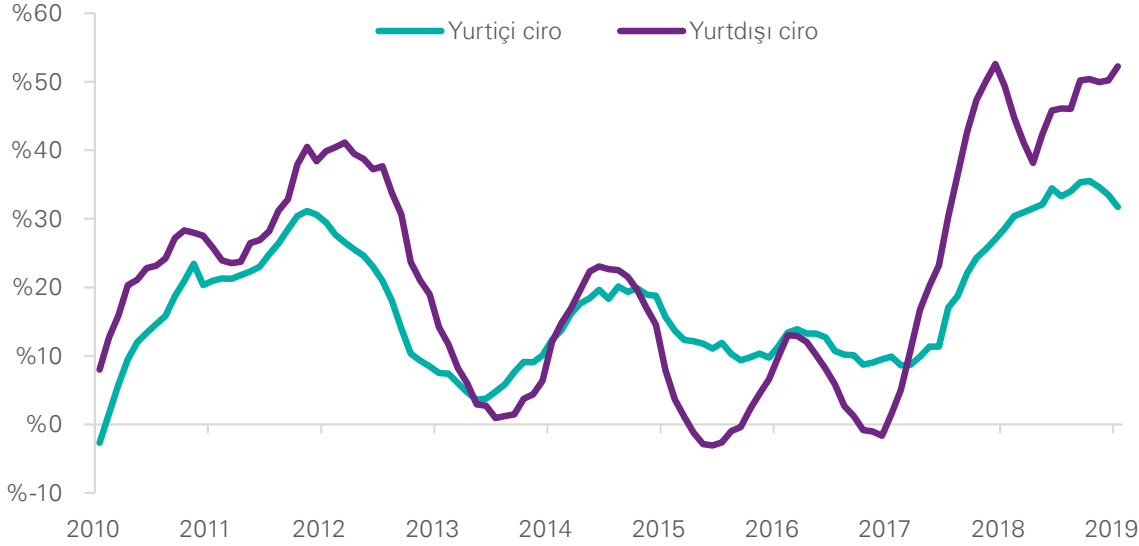

Kaynak: TCMB

Satış hacmi ve fiyatlar

Genel ekonomik aktivitedeki dalgalanmalar açısından öncü bir niteliği olan kimya sektöründe ciro son yıllarda güçlü bir seyir izliyor. 2018 yılında ekonomik aktivitedeki yavaşlamaya rağmen kimya sanayinde yurtiçi ciro yıllık bazda yüzde 34 artış kaydederken, döviz kurlarındaki yükselişin desteği ile yurtdışı cirodaki artış yüzde 50'yi aştı.

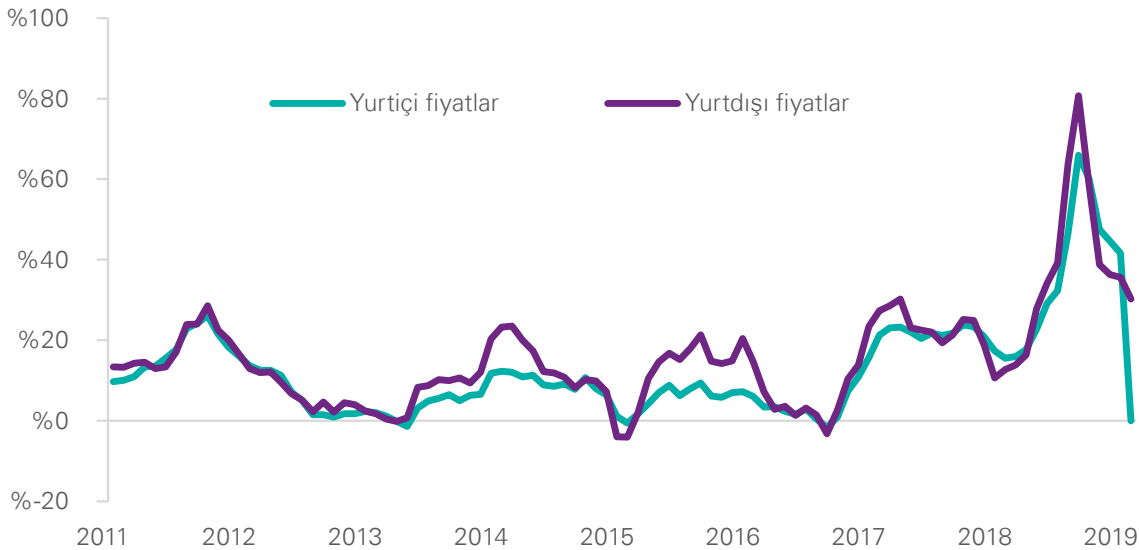
Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin ciroları (12-aylık ort.)

Kaynak: TÜİK

Bununla birlikte, sektör açısından 2018 yılı üretim maliyetlerinin hızlı bir şekilde arttığı bir dönem olarak geride kaldı. Bu nedenle cirodaki bu artışlar büyük ölçüde fiyatlardaki artışları yansıtıyordu. Sektörde son dönemde fiyat artışları hız kesse de ortalamada yurtiçi üretici maliyetleri yıllık bazda yüzde 34,6 arttı. Yurtdışı üretici fiyatları endeksinde artış ise yüzde 36,1 olarak gerçekleşti.

Kimyasalların ve kimyasal ürünleri imalatında ÜFE (yıllık değişimler)

Kaynak: TÜİK

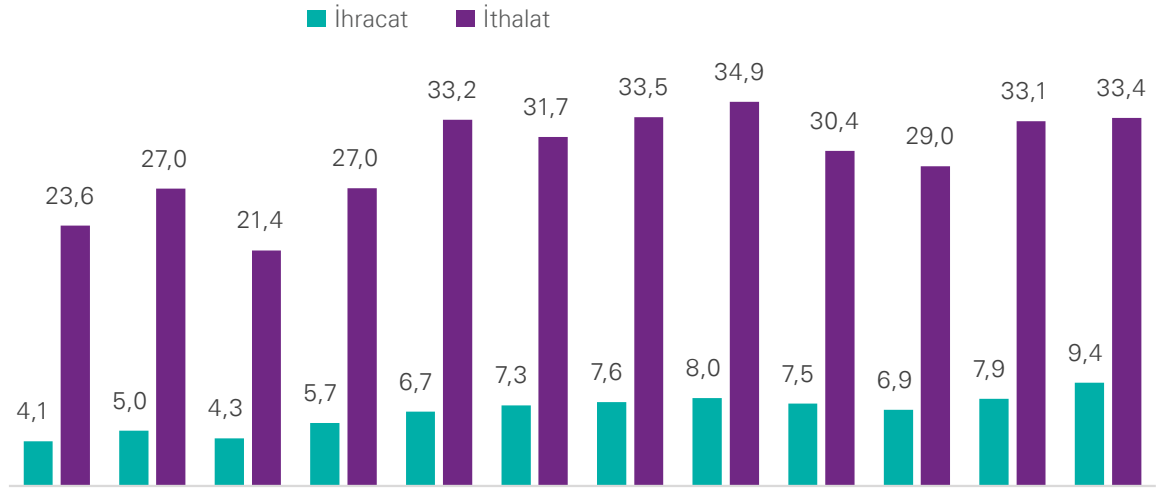
Dış ticaret

Kimyasal madde ve ürünlerde Türkiye gerek temel ürün ve teknolojik girdilerde gerekse katma değerli mamullerde dışa bağımlılığı yüksek bir ülkedir. Bu nedenle de sektör geleneksel olarak dış ticaret açığı verir. Ancak son yıllarda, hem başta petrol olmak üzere hammadde fiyatlarındaki düşük seviyelerin etkisiyle hem de yapılan yatırımların meyvelerini vermeye başlamasıyla sektörün ithalatında artış görece sınırlı kalıyor. Öte yandan TL'nin destekleyici etkisiyle sektörün ihracatı artmaya devam ediyor.

2007 yılında 4,1 milyar dolar olan sektörün ihracatı, 2009 ve 2016 yılları hariç genel olarak artış eğilimini korudu ve yıllık 9,4 milyar dolar seviyesine kadar çıktı. Buna karşın ithalatta 2014 yılında görülen zirve seviyenin ardından önemli bir artış kaydedilmedi. İthalat tarafında petrol fiyatlarına bağlı olarak dalgalı bir seyir hakimken, ihracatta Türkiye kimya sektörünün rekabetçi gücünün arttığı söylenebilir.

Sektör 2019 yılına 2018 yılındaki eğilimlerle başladı. İhracat TL'deki düşük seviyelerin desteğiyle 2018'in aynı dönemine göre yüzde 7,4 artarken, ithalatta aynı dönemde ekonomik aktivitedeki zayıflığın etkisiyle yüzde 17,6 daralma yaşandı.

Kimyasal madde ve ürünler ihracat ve ithalatı (milyar dolar)

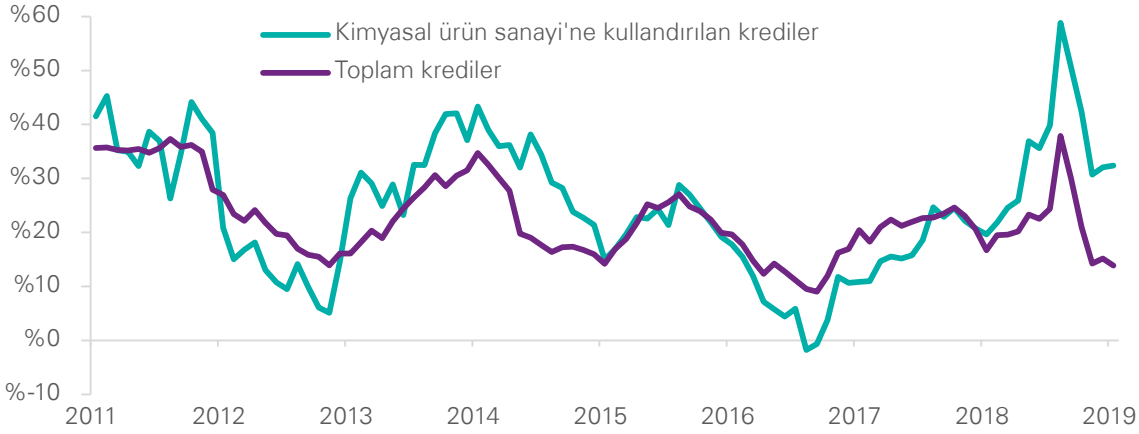

Mali yapı, dış borçlar ve yabancı yatırımlar

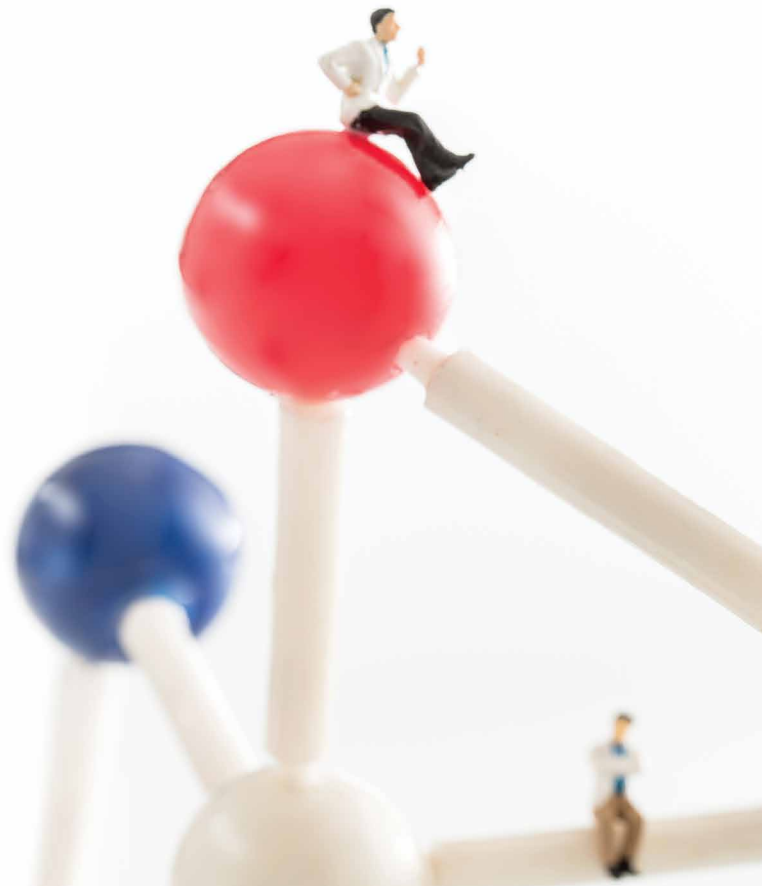
Toplam sanayi içinde yüzde 5, genel ekonomide ise yüzde 1 paya sahip olan kimyasal ürün sanayinin bankacılık sektörünün kredileri içindeki payı Ocak 2019 itibarıyla 37 milyar TL ile yüzde 1,5 seviyesinde bulunuyor. Sektörün yurtiçi bankalardan önemli kayda değer bir kredi kullanımı olmasa da kredilerin yarısından fazlasının kısa vadeliyelerden oluşması, sektörün mali yapısına ilişkin bir kırılganlık unsuru olarak görülebilir.

Sektöre kullandırılan nakdi kredilerin döviz kurlarındaki yükselişle birlikte hızlanmış olması, krediler içinde yabancı para ağırlığının görece yüksek olduğuna işaret ediyor. Buna rağmen sektöre kullandırılan kredilerde takibe düşme oranı 2018 Aralık ve 2019 Ocak'taki yüzde 1,8 değerleriyle oldukça düşük seyrediyor.

Yıllık değişimler

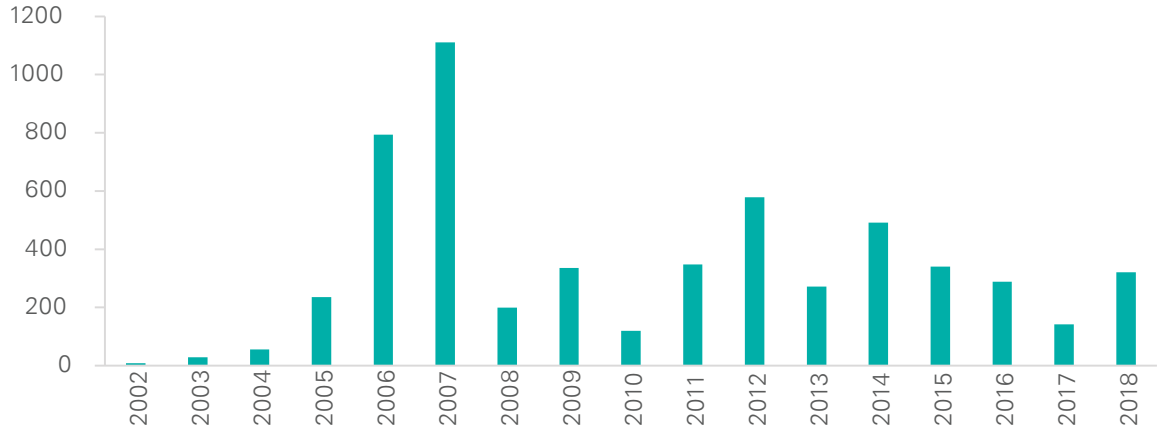
Kaynak: BDDK

Sektörün yurtiçinde borçluluğu sınırlıyken, dış borçlanmada da yüksek seviyelere sahip olmadığı görülüyor. 2018 sonu itibarıyla temel eczacılık ürünleri ile malzemeleri imalatının kimya sektörü ile birlikte toplamda 2,8 milyar dolar seviyesinde dış kredi borcu bulunuyor. Bu iki sektörün 2002 sonrasında yurtdışından çektiği doğrudan yatırımların tutarı ise 5,7 milyar dolar ile görece yüksek seyretti.

Yabancıların ayrıca Türkiye’de kurulu kimya sanayi firmalarına hisse senedi yatırımı olarak da güçlü bir ilgisi olduğu görülüyor. Yurtdışı yerleşiklerin 2018 sonu itibarıyla Türkiye’deki 29,7 milyar dolarlık hisse senedi yatırımlarının 3,4 milyar doları kimya sektörüne yapılmış durumda. Buradan hareketle her ne kadar sektörün ihracatı çok yüksek olmasa da sermaye yapısı ve üretim modelleri açısından küresel ekonomi ile entegre olduğunu söylemek mümkün.

Kimya ve eczacılık ürünleri imalatı-doğrudan yabancı yatırımlar (milyon dolar)

Kaynak: TCMB

Sektördeki önemli oyuncular

2017 yılı İSO 500 listesine giren 29 adet kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatını yapan şirket bulunuyor. Bunlar arasında üretimden satış verilerine göre İSO 500 içinde 13. sırada yer alan en büyük firma yüzde 51 hissesi SOCAR'a ait, yüzde 49'u halka açık olan Petkim. SOCAR'ın alanında Türkiye'nin en büyük yabancı sermaye yatırımlarına imza attığını da bu noktada belirtmemiz gerekiyor.

İkinci sırada ise yüzde 100 yerli sermaye yapısına sahip olan Eti Maden yer alırken, üçüncü sırada bir özel teşebbüs olan AKSA Akrilik Kimya bulunuyor.

2017 İSO 500'deki sıra no	Firma adı	Üretimden satışlar (net, TL)
13	PETKİM Petrokimya Holding A.Ş.	6.473.545.885
32	Eti Maden İşletmeleri Genel Müdürlüğü	3.171.487.805
39	AKSA Akrilik Kimya Sanayii A.Ş.	2.834.463.303
49	Hayat Kimya Sanayi A.Ş.	2.477.591.588
63	Toros Tarım San. ve Tic. A.Ş.	1.881.568.475
77	Soda Sanayii A.Ş.	1.646.088.266
78	Sasa Polyester Sanayi A.Ş.	1.630.567.373
106	Betek Boya ve Kimya Sanayi A.Ş.	1.216.367.402
109	Ravago Petrokimya Üretim A.Ş.	1.184.886.605
120	Korteks Mensucat San. ve Tic. A.Ş.	1.080.918.416
121	Indorama Ventures Corlu Pet Sanayi A.Ş.	1.076.559.613
164	İGSAŞ-İstanbul Gübre Sanayii A.Ş.	878.110.082
171	DYO Boya Fabrikaları San. ve Tic. A.Ş.	855.520.405
196	Bayer Türk Kimya Sanayii Ltd. Şti.	776.176.554
226	Gübre Fabrikaları T.A.Ş.	709.014.899
254	Kansai Altan Boya San. ve Tic. A.Ş.	616.272.203
261	Koruma Klor Alkali San. ve Tic. A.Ş.	603.270.150
278	Akdeniz Kimya San. ve Tic. A.Ş.	568.624.154
301	Polisan Kansai Boya San. ve Tic. A.Ş.	528.719.674
306	Jotun Boya San. ve Tic. A.Ş.	514.183.972
312	BAGFAŞ Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.	507.768.383
320	Ak-Kim Kimya San. ve Tic. A.Ş.	502.637.201

Kaynak: İSO 500

Bununla birlikte, İSO 500 içinde yer almasalar da uzun yıllardır Türkiye'de kimya sektöründe faaliyet gösteren dünya devi firmalar bulunuyor. Bunlar arasında öne çıkanlar ise: BASF, P&G, Henkel, Unilever, 3M, DuPont, Cargill ve Dow.

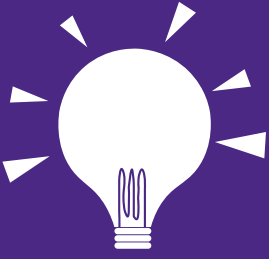
Kimya sektörü durum analizi

Güçlü yönler

- Pek çok sektöre girdi sağladığı için üretim ve pazar çeşitliliğinin yüksek oluşu
- Üretim yapısında ve teknolojik düzeyde küresel ölçekte rekabet edecek kaliteye sahip olması
- Yabancı yatırımların yüksek oluşu
- Dışa bağımlılığı azaltma hedefine paralel artan kamu desteği

Fırsatlar

- Dinamik ve uzun vadede hızlı büyüyen iç pazar
- Gelişen pazarlara yakınlık ve coğrafi konum
- AB mevzuatına uyum nedeniyle yüksek kalite
- Kamunun AR-GE yatırımları için sunduğu teşvikler

Zayıf yönler

- Teknoloji ve temel girdilerde dışa bağımlılık
- Uluslararası fiyatlardan ve döviz kurlarındaki gelişmelere karşı hassas olması
- Sektördeki firmalar arasında ölçek açısından ayrışmanın büyük olması
- Üretimin dağınıklığı

Tehditler

- Çevresel düzenlemeler
- Döviz kurlarındaki ve diğer maliyet unsurlarındaki oynaklık
- Yüksek faiz oranları
- Küresel ticaretteki korumacı tedbirlerin yol açtığı belirsizlikler

Projeksiyonu

2009 sonrasında küresel eğilimlerle uyumlu bir şekilde Türkiye ekonomisi de güçlü büyüme patikasını sürdürmüştü. 2018 ikinci yarıda ortaya çıkan eğilimler ise başta imalat sanayi olmak üzere birçok sektörü olumsuz etkiledi. Diğer sektörlerde yüksek miktarda girdi sağlayan kimya sektörü de bu süreçten önemli ölçüde etkilendi. Bu nedenle dünya genelinde imalat sanayileri ve dolayısıyla kimya sektörünün bir miktar yavaşlaması muhtemel görünüyor.

Geleneksel olarak ekonomik aktivite açısından öncü bir gösterge niteliği taşıyan kimya sektörü, 2018 ikinci yarıda çok sert yavaşlamadı. Çünkü sektör, TL'deki değer kayıplarıyla iç pazardaki zayıflıkları ihracat pazarlarında telafi etti. Bu eğilim 2019 yılında aynı ölçüde devam etmekte zorlanabilir. Çünkü, TL'deki seviyeler sektörün rekabet gücünü desteklese de dış pazarlardaki kırılmalıklar ve küresel ticaretteki belirsizlikler sektörün orta vadeli görünümünü olumsuz etkiliyor. Ayrıca finansman koşullarındaki sıkışıklık kısa vadeli borçlanma eğilimi yüksek sektörde bazı işletmeleri zora sokabilir.

Yanı sıra sektör liderlerinin öncülüğünde geri dönüştürülebilir ürünlere ilgi artarak devam edecek. Şirketlerin ambalajlarında geri dönüştürülebilir ya da dönüştürülmüş ürünlere yönelik talebinde bu yıl da önemli gelişmeler gözlenebilecek. Yani çevre dostu eğilimlerin sektörde kendisini daha çok göstermesi beklenen bir gelişme olacak.

Bununla birlikte, Türk kimya sektörünün uzun vadeli görünümü oldukça pozitif görülüyor. Güçlü iç pazarın yanında hükümetin dışa bağımlılığı azaltma konusundaki isteği ile verdiği destekler, sektöre önemli bir potansiyel sunuyor. Ancak bu potansiyelin ortaya çıkmasının sektörün teknoloji ve temel girdilerde dışa bağımlılığını ne hızda azaltabileceğine bağlı olduğu düşünülüyor.

Ümit Bilirgen

Enerji ve Doğal Kaynaklar
Sektör Lideri,
Şirket Ortağı
ubilirgen@kpmg.com

Detaylı bilgi için:

KPMG Türkiye
Clients & Markets
tr-fmmarkets@kpmg.com

İstanbul

İş Kuleleri Kule 3 Kat 2-9
34330 Levent İstanbul
T : +90 212 316 6000

Ankara

The Paragon İş Merkezi Kızıllırmak Mah.
Ufuk Üniversitesi Cad. 1445 Sok. No:2
Kat:13 Çukurambar 06550 Ankara
T: +90 312 491 7231

İzmir

Heris Tower, Akdeniz Mah. Şehit Fethi Bey
Cad. No:55 Kat:21 Alsancak 35210 İzmir
T: +90 232 464 2045

kpmg.com.tr

kpmgvergi.com

Bu dokümanda yer alan bilgiler genel içeriklidir ve herhangi bir gerçek veya tüzel kişinin özel durumuna hitap etmemektedir. Doğru ve zamanında bilgi sağlamak için çalışmamıza rağmen, bilginin alındığı tarihte doğru olduğu veya gelecekte olmaya devam edeceği garantisizdir. Hiç kimse özel durumuna uygun bir uzman görüşü almaksızın, bu dokümanda yer alan bilgilere dayanarak hareket etmemelidir. KPMG International Cooperative ("KPMG International") bir İsviçre kuruluşudur. KPMG ağına üye olan bağımsız firmalar, KPMG International'a bağlıdır. KPMG International'ın müşterilere sunduğu herhangi bir hizmet yoktur. Hiçbir üye firmanın KPMG International'ı veya başka üye firmayı, aynı şekilde KPMG International'ın da hiç bir üye firmayı üçüncü şahıslar ile karşı karşıya getirecek zorlayıcı ya da bağlayıcı hiçbir yetkisi yoktur. Tüm hakları saklıdır.

© 2019 KPMG Bağımsız Denetim ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik A.Ş., KPMG International Cooperative'in üyesi bir Türk şirkettir. KPMG adı ve KPMG logosu KPMG International Cooperative'in tescilli ticari markalarıdır. Tüm hakları saklıdır. Türkiye'de basılmıştır.